

**Sinteza observațiilor
la consultarea publică privind proiectul de document de poziție privind
Strategia ANCOM pentru comunicațiile digitale 2020**

August 2016

CUPRINS

I. Introducere	3
II. Comentarii generale	4
III. Analiză diagnostic	5
IV. Priorități strategice	5
a. Promovarea competitivității rețelelor.....	8
b. Maximizarea disponibilității serviciilor.....	8
V. Direcții de acțiune	11
a. Spre o reglementare tot mai simetrică	11
b. Adaptarea la rețele tot mai partajate	12
c. Interconectare IP pentru servicii de voce.....	14
d. Numerotație	14
e. Îmbunătățirea proceselor de licențiere	15
f. Îmbunătățirea planificării și utilizării spectrului	17
g. Stimularea cererii de servicii.....	18
h. Cerințe de acoperire în licențele de utilizare a frecvențelor radio	25
i. Extinderea acoperirii rețelelor prin diminuarea TUS	26
j. Beneficiile neutralității rețelelor.....	27
k. Accesul la internet, un serviciu universal.....	29
l. Reziliența, securitatea rețelelor și serviciilor	29

I. Introducere

ANCOM a publicat un document de discuție privind strategia pentru comunicațiile digitale 2020 pe 29 septembrie 2015¹. Documentul de discuție și cele 45 de întrebări specifice formulate cu această ocazie au atras contribuțiile scrise din partea mai multor respondenți²: furnizori de comunicații electronice (GTS Telecom, Orange România, Telekom Romania Communications, Telekom Romania Mobile Communications, UPC România și Vodafone Romania), asociații și organizații neguvernamentale (Asociația pentru Tehnologia și internet, Centrul Român de Jurnalism de Investigație, Activewatch Centrul pentru Inovare Publică, Asociația Operatorilor Mobili din România) și o persoană fizică (Nifon Bardan Marius Vasile). De asemenea, documentul de discuție, cât și evoluțiile majore și provocările viitorului au făcut obiectul dezbaterilor publice cu reprezentanți ai industriei de comunicații, ai furnizorilor de conținut și servicii online, ai societății civile și ai altor autorități de reglementare din Europa, în cadrul conferinței internaționale a ANCOM³ în noiembrie 2015.

Opiniile și comentariile formulate în prima rundă de consultare, precum și informațiile primite urmare a interacțiunilor derulate cu această ocazie, au permis ANCOM să cristalizeze o viziune și să întocmească o propunere de strategie pentru comunicațiile digitale 2020. Prin urmare, prezentul document nu se referă la comentariile formulate în prima rundă de consultare, întrucât acestea au fost deja încorporate în propunerea de strategie care a fost consultată.

Consultarea publică a proiectului de document de poziție privind Strategia ANCOM pentru comunicațiile digitale 2020⁴ s-a derulat în perioada 18 mai – 19 iunie 2016, ocazie cu care au fost formulate observații din partea unui număr de șapte respondenți: cinci furnizori activi pe piața de comunicații electronice (Orange România, Radiocom, Telekom Romania Communications, Telekom Romania Mobile Communications, Vodafone Romania), un furnizor care a notificat intenția de a activa pe piața de comunicații electronice (Enigma-System.Net) și o persoană fizică (Nicolae Oacă).

Contribuțiile primite în a doua rundă de consultare publică constituie baza pentru modificările aduse propunerii de strategie pentru comunicațiile digitale 2020 – versiunea august 2016.

¹ http://www.ancom.org.ro/uploads/forms_files/Strategia_2015_20201443532431.pdf

² Contribuțiile primite au fost publicate [aici](#)

³ http://www.ancom.org.ro/conferinta-internationala-a-ancom-2015_5450

⁴ <http://www.ancom.org.ro/formdata-269-49-294>

II. Comentarii generale

1. *Mai mulți respondenți susțin demersul de analiză strategică în contextul evoluțiilor semnificative la nivelul pieței și apreciază inițiativa mai multor runde de consultare. Totuși, un respondent consideră că strategia ar trebui să reflecte direcții generale, de interes major pentru industrie, fără a intra în detalii legate de acțiuni specifice care fac obiectul planurilor anuale, altul constată că pentru unele subiecte calificarea este prea generală și/sau nu există un punct de vedere al Autorității cu privire la observațiile primite în rima rundă de consultare. În fine, este exprimată opinia că o parte din măsuri sunt descrise prea vag.*

ANCOM recunoaște că menținerea unui echilibru între pe de o parte gradul de generalitate potrivit unui demers de analiză strategică pe termen mediu și pe de altă parte, detalierea unor situații și probleme, necesară înțelegerii cauzelor și formulării mijloacelor adecvate de rezolvare, reprezintă un demers susceptibil de a fi îmbunătățit în permanență, inclusiv din perspectiva medierii intereselor, uneori divergente, ale respondenților.

2. *Remarcând că, la nivel european, cadrul de reglementare este în curs de revizuire, un respondent opinează că strategia ANCOM trebuie corelată cu modificările care vor fi aduse cadrului european de reglementare, iar altul că definitivarea strategiei ar trebuie să urmeze definitivării acestuia.*

Revizuirea cadrului european de reglementare sectorială este în curs și va avea cu siguranță un impact semnificativ asupra deciziilor de reglementare pe care ANCOM le va adopta în viitor. De asemenea, ANCOM rămâne un susținător ferm al armonizării reglementărilor la nivelul pieței unice europene, pe care le consideră un element contributiv de bază în dezvoltarea sectorului.

Cu toate acestea, calendarul în care noul cadru de reglementare va intra în vigoare la nivel european și (urmarea transpunerilor legislative) în România, sunt în prezent incerte. De asemenea, aplicarea efectivă, prin măsuri de reglementare ale ANCOM bazate pe noul cadru, nu poate fi realizată începând de a doua zi de la intrarea în vigoare.

De altfel, și alte autorități de reglementare, precum OFCOM în Marea Britanie sau ARCEP în Franța, sunt în curs de a adopta sau au adoptat recent strategii de reglementare pe termen mediu.

În cele din urmă, analiza strategică a ANCOM a început la foarte scurt timp după adoptarea politicilor și strategiilor sectoriale pe plan național: [Strategia Națională pentru Agenda Digitală pentru România 2020](#)⁵ și [Planul Național de Dezvoltare a Infrastructurii – NGN \(Next Generation Network\)](#)⁶.

⁵ Hotărârea Guvernului nr. 245 din 7 aprilie 2015

⁶ Hotărârea Guvernului nr. 414 din 3 iunie 2015

III. Analiză diagnostic

3. *Titlul subcapitolului "situația în programe TV" ar fi trebuit să se refere la serviciile de difuzare iar nu la editarea conținutului.*

Modificarea a fost operată. Cu acest prilej, semnalăm că există și alte modificări care urmăresc precizia exprimării.

4. *Scurta trimitere din analiza diagnostic la efortul și investiția Radiocom în privința implementării DVB-T în România nu este suficientă, ar fi trebuit prezentată și situația existentă la nivelul statelor membre ale UE, precum și o analiză tehnologii versus echipamente versus număr canale TV difuzate.*

Încadrarea în context european a situației utilizării tehnologiilor digitale pentru retransmisia programelor audiovizuale în format terestru în România nu ar fi adus plus-valoare analizei, date fiind stadiul actual al implementării și natura provocărilor din prezent, fără corespondent în Europa.

5. *Un respondent formulează o serie de propuneri de îmbunătățire a analizei diagnostic, în ceea ce privește dezvoltarea cererii, recunoașterea rolului cablurilor aeriene, al concurenței efective și accentuarea rolului progresului tehnologic.*

Observațiile respondentului sunt bine-venite și au fost introduse în analiza diagnostic la subcapitolele privind cererea și serviciile, rețelele și echipamentele și, respectiv la cel referitor la perspectivele de evoluție a legislației și reglementărilor.

6. *Un respondent apreciază că investițiile în rețele și servicii de generație următoare pot fi stimulate și prin politici fiscale și/sau administrative care să accelereze recuperarea investițiilor și predictibilitatea cadrului legislativ fiscal, reducerea la minim necesar a proceselor de autorizare a construcțiilor necesare dezvoltării infrastructurii de comunicații electronice.*

Predictabilitatea cadrului legislativ fiscal în general, precum și stimulentele sau politicile fiscale mai favorabile aplicate la nivelul oricărui sector, sunt prin definiție destinate stimulării dezvoltării afacerilor și investițiilor la nivelul sectorului în cauză. Nu credem că particularizarea acestei relații de cauzalitate ar aduce plus-valoare. De asemenea, este în afara atribuțiilor ANCOM să inițieze propuneri legislative de politici fiscale sau să adopte măsuri directe de eficientizare a proceselor de autorizare a construcțiilor.

IV. Priorități strategice

7. *Un respondent consideră că nivelul ridicat al concurenței ar recomanda introducerea unui obiectiv distinct privind stimularea investițiilor și inovației, pentru ca utilizatorii să continue să beneficieze de efectele concurenței. Doi respondenți afirmă necesitatea creării unor mecanisme de natură a încuraja direcționarea disponibilului financiar existent în extinderea/modernizarea rețelelor.*

Două din cele trei priorități strategice propuse de ANCOM au în centrul lor atât investițiile cât și inovația. Din maniera de formulare rezultă clar sprijinul ANCOM pentru realizarea unui cerc virtuos între inovație, investiții, performanțe și concurență. De exemplu, în materia furnizorilor de rețele și servicii, încorporarea în rețele a inovației, a progresului tehnologic, permite atât realizarea de investiții mai eficiente, cât și performanțe superioare în serviciile furnizate, inclusiv sub aspectul raportului preț/calitate. Iar în măsura în care există suficientă concurență între furnizorii de rețele, surplusul rezultat nu va putea rămâne integral internalizat la producător, ci va fi partajat cu consumatorii, parțial externalizat în beneficiul utilizatorilor de servicii. De asemenea, prezența concurenței stimulează utilizarea surplusului producătorilor pentru creșterea afacerilor conform propriilor planuri și nevoie: extindere, sau modernizare rețele, furnizare servicii competitive.

8. *Un respondent consideră că obiectivele și principiile de reglementare ar trebui să reflecte asigurarea unor condiții echitabile între serviciile digitale pe întregul lanț valoric și schimbarea accentului spre negociere pe baze comerciale în schimbul impunerii de obligații specifice.*

Asigurarea de condiții echivalente (în materie de reguli, obligații și tratament de reglementare) în circumstanțe echivalente, între serviciile clasice și cele online (de tip OTT), va constitui, cel mai probabil, una dintre temele importante ale revizuirii cadrului european de reglementare. De altfel, obiectivul privind fructificarea beneficiilor IP include explicit acest lucru, insistând totodată pe proporționalitatea intervenției în materie de reguli și obligații.

În ce privește rolul negocierii comerciale, ANCOM nu va ezita să analizeze impunerea de obligații specifice condiționate în sarcina operatorilor cu putere semnificativă dominanți, în măsura în care va permite cadrul european de reglementare revizuit.

9. *Potrivit unui respondent, stimularea dezvoltării unor servicii competitive și inovatoare pentru utilizatorii finali poate fi realizată prin reflectarea unor direcții strategice generale. Centrarea pe priorități strategice fără a intra în detalii legate de acțiuni specifice ar oferi o viziune de ansamblu asupra direcției de reglementare. Respondentul propune următoarele direcții strategice:*
- *Asigurarea accesului la resurse de infrastructură în condiții competitive*
 - *Maximizarea disponibilității resurselor de spectru*
 - *Promovarea concurenței și investițiilor eficiente*

Concentrarea pe prioritățile strategice oferă o viziune de ansamblu asupra direcției de reglementare: cele trei priorități strategice propuse de ANCOM permit identificarea unor direcții clare de evoluție a reglementărilor.

Referitor la propunerile punctuale ale respondentului, de recunoaștere a altor trei priorități strategice (enumerată mai sus), apreciem că prioritățile propuse de ANCOM reflectă dimensiunile propuse de respondent, astfel:

- Competitivitatea accesului la infrastructuri este privită ca o dimensiune a performanțelor rețelilor;
- Maximizarea disponibilității resurselor de spectru este subsecventă atât promovării performanțelor rețelilor, cât și maximizării disponibilității serviciilor;
- Promovarea concurenței și a investițiilor eficiente reprezintă, alături de promovarea inovației, ingrediente-cheie pentru atingerea tuturor priorităților propuse.

10. *Un respondent apreciază că trimiterea la DVB-T în analiza diagnostic nu are corespondent în prioritățile și direcțiile de acțiune ale strategiei, care pierde din vedere necesitatea armonizării cu o politică de utilizare eficientă a investițiilor deja realizate, mai ales că aceste investiții au fost inițiate, demarate și realizate și cu concursul și aprobarea ANCOM.*

Obiectivul strategic privind promovarea competitivității rețelelor adresează de o manieră optimă și întocmai propunerea respondentului, indiferent dacă investițiile au fost sau vor fi realizate.

De asemenea, creșterea gradului de utilizare a infrastructurilor existente, deci și a eficienței utilizării, este unul dintre elementele definatorii ale direcțiilor de acțiune vizând evoluția spre reglementare simetrică și adaptarea la mediul rețelelor tot mai partajate. În opinia ANCOM, creșterea eficienței utilizării se poate face într-o manieră inclusivă, care permite încorporarea economiilor de gamă și a progresului tehnologic.

În cele din urmă, în măsura în care rețelele utilizează spectru radio, problematica eficienței utilizării resurselor publice adaugă o nouă dimensiune în analiza de eficiență.

11. *Un respondent propune completarea cu o prioritate strategică suplimentară, respectiv promovarea intereselor strategice/de siguranță națională ale României, cu referire și la difuzarea programelor naționale publice de radio și televiziune, întrucât acestea sunt atât de interes public cât și de interes strategic / de siguranță națională.*

În speța semnalată de respondent, constatăm că există în vigoare strategii și dispoziții suficient detaliate, care să ghideze acțiunile ANCOM în ceea ce privește asigurarea retransmisiei programelor posturilor publice de radio și televiziune.

Astfel, conform art. 3.1.3. din Anexa la Hotărârea Guvernului nr. 403/2013⁷, "**un multiplex din cele 4 disponibile în banda UHF se va acorda cu impunerea unor condiții de acoperire teritorială și de populație, respectiv de preluare și transmisie "free to air", în condiții transparente, concurențiale și nediscriminatorii, pentru posturile publice de televiziune, precum și pentru posturile private de televiziune care transmit analogic terestru, în conformitate cu prevederile Legii audiovizualului nr. 504/2002, cu modificările și completările ulterioare.**" (s.n.)

De asemenea, în conformitate cu art. 26 alin. 5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2011⁸, denumită în continuare OUG 111, "**În situații temeinic justificate, prin excepție de la prevederile alin. (2), frecvențele radio pot fi acordate prin încredințare directă, cu avizul conform al Consiliului Național al Audiovizualului, radiodifuzorilor ce furnizează programele publice de radiodifuziune și televiziune și numai în situația în care măsura este necesară pentru atingerea unor obiective de interes general. Acordarea frecvențelor radio în condițiile prezentului alineat trebuie să fie justificată în mod obiectiv, să fie transparentă și proporțională.**"(s.n.). Acest text de lege se interpretează însă prin raportare la dispozițiile art. 2 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2015 privind stabilirea unor măsuri necesare pentru asigurarea tranziției de la televiziunea analogică terestră la televiziunea digitală terestră și implementarea serviciilor multimedia la nivel național, aprobată cu modificări prin Legea nr. 345/2015, care stabilesc incidența

⁷ pentru aprobarea Strategiei privind tranziția de la televiziunea analogică terestră la cea digitală terestră și implementarea serviciilor multimedia digitale la nivel național

⁸ privind comunicațiile electronice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 140/2012, cu modificările și completările ulterioare

prevederilor art. 26 alin. (2) din OUG 111, respectiv faptul că ANCOM acordă dreptul de utilizare prin selecție competitivă sau comparativă, pe baza unei proceduri obiective, transparente, nediscriminatorii și proporționale, care să nu aibă ca efect restrângerea, împiedicarea sau denaturarea concurenței.

Prin urmare, apreciem că aplicarea dispozițiilor unor dispoziții legale atât de detaliate nu necesită explicitatea lor în strategia pe termen mediu a ANCOM.

a. Promovarea competitivității rețelelor

12. Conform unui respondent, reglementarea tarifelor noilor tehnologii este nejustificată și neadecvată, intervine în dinamica pieței și descurajează investițiile, de exemplu în rețele NGA. Infrastructurile digitale de generația viitoare nu ar trebui reglementate pe baza costurilor, numai în aceste condiții operatorii pot investi în acoperirea cu rețele de mare viteză

Utilizarea celor mai eficiente tehnologii în sensurile propuse de ANCOM, de exemplu pentru stabilirea unor tarife reglementate sau pentru limitarea restricțiilor în utilizarea unor frecvențe, respectă neutralitatea tehnologică. De asemenea, dintr-o perspectivă de reglementare, remediile impuse vizează prevenirea problemelor concurențiale, iar în mod specific controlul prețurilor este justificabil pentru prevenirea riscului de prețuri excesive.

13. În opinia exprimată, un respondent consideră că operatorii rețelelor mai competitive vor căuta să identifice un echilibru între necesitatea implementării unor tehnologii noi și costurile asociate, în măsura în care costurile sunt sustenabile. Scăderea veniturilor pe fondul intensificării concurenței poate limita dezvoltarea unor rețele din ce în ce mai competitive.

ANCOM recunoaște necesitatea sustenabilității investițiilor, aplică principiul recuperării costurilor și înțelege teoria economică privind evoluția de formă convexă a raportului între concurență și investiții. Totuși, ANCOM favorizează o abordare dinamică a aspectului semnalat, în care sunt totodată avute în vedere mai multe aspecte: efectul de antrenare a investițiilor și inovației prin concurență, ciclurile investiționale lungi, salturile de eficiență asociate noilor tehnologii. De exemplu, chiar și în ipoteza unei cereri statice, saltul de eficiență prilejuit de înlocuirea cuprului cu fibra, sau de introducerea unei noi generații de comunicații mobile, este net superior economiilor rezultate din reducerea tarifelor cu amănuntul.

14. Raportarea publică a situației infrastructurilor să facă obiectul unor consultări prealabile cu reprezentanții industriei.

Un raport de o asemenea importanță nu poate fi întocmit fără colaborarea operatorilor.

b. Maximizarea disponibilității serviciilor

15. Gradul scăzut de acoperire și/sau penetrare țin de contextul economic și social al României și nu al furnizorilor, intervenția sectorului public (prin programe concrete și de durată finanțate din fonduri publice) joacă un rol important în zonele în care piața liberă nu poate susține o dezvoltare a rețelelor de comunicații prin mijloace proprii.

ANCOM a recunoscut diverse modalități de intervenție publică în contextul obiectivului privind maximizarea disponibilității serviciilor, inclusiv intervenție finanțabilă din fonduri publice.

16. *Dezechilibrul în obligațiile de reglementare între furnizorii de servicii de comunicații tradiționale și furnizorii de servicii OTT trebuie eliminat, prin aplicarea unui tratament echivalent între servicii pe întregul lanț valoric.*

Creșterea importanței utilizării serviciilor on-line/a serviciilor de tip OTT și concurența pe care o pot exercita acestea asupra serviciilor tradiționale este luată în calcul atât de ANCOM, cât și de organismele europene, chiar dacă, în prezent, acestea nu intră în sfera serviciilor care fac obiectul legislației telecom în vigoare.

17. *În opinia unui respondent, strategia trebuie să se refere atât la internet-ul de bandă largă cât și la cei mai importanți producători de content ale căror programe sunt transmise de Radiocom.*

ANCOM înțelege că respondentul solicită ca strategia ANCOM să menționeze explicit serviciile de retransmisii audiovizuale terestre ale posturilor publice, între serviciile pentru care se urmărește maximizarea disponibilității.

Potrivit art. 3.2.1. din Anexa la Hotărârea Guvernului nr. 403/2013⁹ - "**Un multiplex digital național din cele 4 se va acorda (...) cu posibilitatea de transmitere a posturilor publice și private de televiziune după 17 iunie 2015 și va trebui să asigure o acoperire în recepție fixă de 90% din populație și 80% din teritoriu la 31 decembrie 2016.**" (s.n.)

ANCOM constată că licența pentru multiplexul digital care prezintă obligațiile de acoperire amintite este atribuită respondentului.

Pe baza acestor considerente, precum și ținând cont de disponibilitatea și acoperirea altor servicii de retransmisie a programelor audiovizuale, coroborat cu obligația „*must-carry*”, oportunitatea includerii serviciilor de retransmisie a posturilor publice de radio și televiziune în sfera serviciilor pentru care ANCOM urmărește maximizarea disponibilității, nu pare oportună.

În context, ANCOM contribuie la "*promovarea diversității culturale și lingvistice și a pluralismului media, de exemplu prin furnizarea serviciilor de programe de televiziune sau radiodifuziune*"¹⁰, prin acordarea unui număr sporit de licențe locale, regionale și naționale de utilizare a frecvențelor în sistem digital terestru.

18. *Valoarea capacității minime pentru accesul la internet de bandă largă la puncte fixe ar trebui definită și asumată în documentele oficiale emise pentru sectorul telecom.*

Performanțele serviciilor de acces internet în România, în special a celor furnizate la puncte fixe, sunt relativ mari atât în valoare absolută cât și raportat la performanțele din Europa. De asemenea, aceste performanțe sunt în creștere continuă, în ritmuri accelerate. Mai mult,

⁹ ibidem nota 8

¹⁰ Art. 20, alin. 5, lit. d) din OUG 111

[Strategia Națională pentru Agenda Digitală pentru România 2020](#) prevede o țintă de acoperire cu servicii broadband de peste 30 Mbps pentru 80% din gospodării până în 2020 și respectiv o țintă de conectări la broadband fix de peste 100 Mbps pentru 45% din gospodării până în 2020.

De asemenea, conform dispozițiilor art. 4 alin. 1 lit. d), Regulamentul privind accesul la internetul deschis¹¹ introduce în sarcina furnizorilor de acces la internet prin rețele fixe obligația de a se asigura că orice contract care include servicii de acces la internet conține o explicație clară și inteligibilă cu privire la viteza minimă.

Prin urmare, nu se înțelege care ar putea fi valoarea adăugată a formalizării juridice a unor capacități minime pentru accesul la internet de bandă largă, pentru scopurile strategiei ANCOM. În acest sens, e nevoie de mai multe argumente pentru a justifica implementarea unei astfel de cerințe, în special din punct de vedere al proporționalității.

Pentru a clarifica totuși fondul problemei ridicate de respondent, reamintim că Strategia guvernamentală de dezvoltare a comunicațiilor electronice în bandă largă în România pentru perioada 2009-2015¹² stabilește o viteză de transfer de minim 1 Mbps partajat:

"Conexiunea în bandă largă reprezintă acel tip de comunicații electronice care, prin intermediul unei multitudini de soluții tehnologice disponibile, asigură accesul permanent la internet, cu o viteză de transfer de minimum 1 Mbps partajat (valoare progresiv crescătoare) și un grad de disponibilitate lunară de minimum 98%, oferind gradul maxim de interactivitate și acces la întregul spectru de aplicații și conținut digital posibil a fi accesate prin intermediul internetului." La aplicarea definiției se vor lua în considerare și următoarele caracteristici:

- valoarea vitezei de transfer de minimum 1 Mbps este una care se va actualiza periodic astfel încât să permită utilizarea tuturor aplicațiilor și conținutului digital posibil a fi accesate prin intermediul internetului;
- valoarea vitezei de transfer de minimum 1 Mbps se aplică pentru conexiunile în bandă largă pentru segmentul rezidențial, valoarea pentru proiectele dezvoltate de către entitățile administrației publice / operatori economici fiind de minimum 4 Mbps."

De asemenea, comunicațiile de bandă largă prezintă următoarea definiție în [Strategia Națională pentru Agenda Digitală pentru România 2020](#): *"în sistemele de transmisie broadband, semnalele multiple (voce, date, semnal video) sunt transmise simultan pe același suport fizic folosindu-se tehnica de multiplexare în frecvență. O conexiune broadband este un tip de acces la Internet de viteză mare (minim 128kb/sec)."*

19. *Un respondent consideră că rolul investițiilor private în realizarea planului NGN trebuie apreciat la justa valoare. De asemenea, respondentul face aprecieri privind fezabilitatea unora din acțiunile planului NGN.*

Planul NGN a fost adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 414/2015 și prin urmare nu poate fi modificat prin strategia de reglementare ANCOM.

¹¹ [Regulament nr. 2120/2015](#) al Parlamentului și al Consiliului de stabilire a unor măsuri privind accesul la internetul deschis și de modificare a Directivei 2002/22/CE privind serviciul universal și drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile electronice de comunicații și a Regulamentului (UE) nr. 531/2012 privind roamingul în rețelele publice de comunicații mobile în interiorul Uniunii, denumit în continuare Regulamentul privind internetul deschis

¹² Adoptată prin Hotărârea Guvernului nr. 444 din 8 aprilie 2009 privind aprobarea Strategiei guvernamentale de dezvoltare a comunicațiilor electronice în bandă largă în România pentru perioada 2009-2015

20. *Un respondent afirmă că Telekom RC încearcă să amâne data lansării oficiale a serviciilor de acces la infrastructura Ro-Net pentru exploatarea avantajului primului venit.*

ANCOM nu dispune de mijloace legale relevante pentru aspectele sesizate de respondent. În ceea ce privește proiectul Ro-Net, în prezent, ANCOM ar putea interveni, în anumite limite, doar a asigura respectarea de către Telekom RC a condițiilor de acces deschis la rețelele și infrastructura rezultată din implementarea acestui proiect.

V. Direcții de acțiune

21. *Un respondent solicită includerea rezultatelor obținute la nivel național prin implementarea strategiei anterioare pe segmentul stimulării cererii de servicii.*

Având în vedere scopul prezentului demers, vă rugăm consultați capitolul 3.1 din propunerea de document de poziție a ANCOM.

22. *Un respondent solicită includerea unei noi direcții de acțiune pentru serviciile de furnizare a programelor audiovizuale.*

O astfel de direcție de acțiune care să se refere strict la serviciile de furnizare a programelor audiovizuale este foarte specifică, eventuale probleme care pot apărea pe piața furnizării acestor servicii fiind deja prevăzute de ANCOM în cadrul acțiunii de monitorizare a pieței, acțiune care are caracter permanent.

a. Spre o reglementare tot mai simetrică

23. *Un respondent consideră că simetria ar trebui să vizeze în primul rând o simetrie a obligațiilor specifice impuse pe piețele de mobil și fix, astfel încât presiunea exercitată în zona serviciilor de comunicații mobile de operatorii cu poziții dominante care activează pe piețele de comunicații fixe să fie surmontată în condiții eficiente. Un alt respondent afirmă că reglementarea accesului la rețelele mobile cu acoperire națională este necesară, ar crește capacitatea concurențială a furnizorilor de rețele fixe, ar reduce diferența dintre cota de piață a operatorilor de rețele mobile și cei de rețele exclusiv fixe, și ar reflecta atractivitatea comercială tot mai mare a pachetelor convergente fix-mobil.*

În fine, un al treilea respondent consideră că intervenția de reglementare este oportună exclusiv în situația unui eșec efectiv al pieței. Reglementarea trebuie să stimuleze investițiile și să compenseze riscurile investițiilor, conferind siguranța unei marje a profitului pentru o perioadă lungă de timp. Acordurile comerciale între operatori reprezintă cele mai eficiente mijloace de aliniere a riscurilor și profiturilor, reglementarea tarifelor trebuind să fie o măsură de ultimă instanță în ceea ce privește investițiile noi. Un cadru de reglementare care să stimuleze acordurile comerciale drept substituit pentru intervenția de reglementare reprezintă cea mai eficientă abordare.

Proportionalitatea intervenției de reglementare înseamnă minim de intervenție pentru remedierea problemelor identificate, și reprezintă nu numai o cerință legală, ci este și un principiu de bază în doctrina și practica în materie. Din această perspectivă, factorul declanșator al echilibrării condițiilor concurențiale realizată prin intervenția de reglementare îl reprezintă probleme concurențiale clar identificate, existența unor active ne-duplicabile¹³ sau a unor poziții de dominanță pe piețele anumitor servicii susceptibile a fi abuzate. În absența acestor premise, ameliorarea condițiilor concurențiale nu poate necesita în mod obiectiv intervenția de reglementare, forțele piețelor fiind suficiente.

24. *Conform unui respondent, caracterul simetric al reglementărilor trebuie să vizeze și activitatea desfășurată de furnizorii de servicii de conținut (OTT-uri), a căror excludere din cadrul de reglementare poate determina serioase dezechilibre concurențiale. Un alt respondent opinează că intervenția de reglementare a OTT-urilor este stringentă.*

Considerațiile sunt bine-venite, iar direcția de acțiune a fost modificată corespunzător, cu mențiunea că o eventuală includere a serviciilor de tip OTT în sfera reglementărilor ce se aplică serviciilor de comunicații electronice depinde de măsura în care acestea vor fi incluse în cadrul european de reglementare.

25. *Opinia unui respondent este că este nevoie de o implicare mai activă din partea ANCOM, de exemplu în materia accesului la rețeaua Netcity în București.*

Odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 159/2016¹⁴, ANCOM are competențe sporite, valorificabile prin instrumente mai eficiente.

b. Adaptarea la rețele tot mai partajate

26. *Conform unui furnizor de rețele, recunoașterea importanței accesului la infrastructurile civile existente ar trebui recunoscută explicit. Un alt furnizor consideră că utilizarea partajată crește gradul de vulnerabilitate a rețelelor și recomandă atenție particulară problematicilor de asigurarea securității.*

Observațiile sunt bine-venite, direcția de acțiune a fost modificată corespunzător.

27. *Un respondent consideră că potențialul de evoluție naturală a rețelelor spre partajare nu este în creștere, așa cum afirmă ANCOM, situație ce recomandă o intervenție de reglementare fermă pentru deschiderea accesului la rețelele fixe de comunicații electronice, pentru maximizarea potențialului infrastructurilor existente. Conform unui alt respondent, contractele comerciale dintre operatorii de rețele stimulează competitivitatea și reprezintă o condiție importantă a procesului de dezvoltare.*

ANCOM apreciază că evoluția naturală a rețelelor spre partajare este în creștere, așa cum este explicat în analiza – diagnostic și formulat în direcția de acțiune relevantă. În context, ANCOM constată că respondentul este parte a unui proiect major de co-investiții.

¹³ NB - acolo unde duplicarea elementelor de infrastructură este inefficientă din punct de vedere economic sau imposibilă fizic

¹⁴ privind regimul infrastructurii fizice a rețelelor de comunicații electronice, precum și unele măsuri pentru reducerea costului instalării rețelelor de comunicații electronice

28. *Conform observației unui respondent, parteneriatele sau alianțele strategice privind utilizarea și dezvoltarea în comun a rețelelor sau pentru extinderea portofoliului de servicii pot evolua și duce la scăderea competiției. ANCOM ar trebui să-și propună păstrarea nivelului competițional. Un alt respondent afirmă că intervenția de reglementare în materia utilizării partajate trebuie utilizată cu precauție pentru a nu prejudicia concurența bazată pe infrastructuri, pe o parte, iar pe de altă parte, considerând că un număr sporit de rețele concurente va genera pe termen lung o scădere a investițiilor.*

Strategia recunoaște impactul și riscul concurențial al partajului (elementelor) de rețele între furnizori. De asemenea, ANCOM a menționat explicit că este necesară menținerea câștigurilor concurențiale dobândite de la deschiderea pieței și până în prezent, inclusiv în contextul securizării investițiilor necesare atingerii ambițiilor societății universal-conectate.

29. *Un furnizor de rețele apreciază că reducerea presiunii implementării rețelelor de telecomunicații (prin partaj) permite operatorilor să-și îndrepte atenția la îmbunătățirea inovației, asigurând un proces concurențial echilibrat.*

Strategia recunoaște această stare de fapt la un nivel superior, respectiv în cadrul obiectivului strategic privind creșterea performanțelor rețelelor.

30. *Un respondent afirmă că partajarea infrastructurii impune definirea condițiilor tehnice și comerciale. Partajarea elementelor de rețea implică atât cunoașterea capacității reale de trafic cât și a perspectivelor de dezvoltare.*

Intrarea în vigoare a Legii nr. 159/2016 sporește capacitatea de intervenție a ANCOM în partajarea infrastructurii.

31. *Un furnizor de rețele reclamă faptul că operatorii unor rețele de distribuție de energie electrică exercită presiune concurențială asupra operatorilor de infrastructură pasivă prin aplicarea unor tarife de acces excesive, care recomandă intervenția ANCOM*

Intrarea în vigoare a Legii nr. 159/2016 atribuie ANCOM competențe în speța indicată de respondent.

32. *În opinia unui furnizor de rețele, inventarul complet al rețelelor telecom este util pentru identificarea regiunilor care necesită stimulări suplimentare ale investițiilor în infrastructură, precum și pentru asigurarea utilizării partajate a elementelor existente.*

Strategia recunoaște în mod explicit astfel de atribuite, asociate inventarului rețelelor.

33. *Conform unui respondent, inventarul rețelelor trebuie susținut inclusiv financiar de ANCOM.*

ANCOM suportă costurile realizării și utilizării inventarului rețelelor.

34. *Un respondent apreciază că inventivitatea furnizorilor de rețele în a eluda raportarea unor segmente de rețea din inventar nu ar trebui subestimată, unele practici de eludare putând fi deja intuite.*

ANCOM invită respondentul să indice practicile de eludare pe care le intuiește.

c. Interconectare IP pentru servicii de voce

35. Respondenții în consultare au formulat o serie de comentarii pe acest subiect, reiterând în cea mai mare parte propunerile din prima rundă de consultare. De asemenea, multe din observațiile primite (elemente de calendar de implementare sau de coexistență a formelor de interconectare, implicații la nivelul proceselor administrative, echipamente necesare etc.) sunt destul de detaliate, probabil în reflectarea interesului crescut pentru acest subiect.

Față de observațiile primite, ANCOM reiterează poziția generală exprimată în strategie, că asigurarea eficienței furnizării serviciilor în condiții eficiente este cu atât mai importantă cu cât recuperarea costurilor are loc mai degrabă în condiții reglementate, decât prin forțele piețelor, așa după cum este cazul serviciilor de interconectare.

De asemenea, apreciem că cea de-a patra rundă de analize pe piețele serviciilor de terminare a apelurilor la puncte fixe și mobile, prevăzută în 2016, reprezintă cea mai bună ocazie pentru analizarea în detaliu, cu argumente fundamentate obiectiv, pe informații calitative și cantitative, a aspectelor semnalate pe această temă.

36. Un respondent propune eliminarea tarifelor de terminare pentru servicii de voce, la puncte fixe și mobile, până în anul 2020, pentru creșterea concurenței, eliminarea subvențiilor și optimizarea cheltuielilor.

ANCOM recunoaște beneficiile concurențiale asociate aplicării unui sistem de tarificare de tip „bill & keep” aplicat în materia terminării, pentru apeluri de voce sau pentru alte servicii. Cu toate acestea, introducerea unui asemenea sistem de tarificare în România în contextul în care în restul statele membre ale Uniunii Europene se aplică un altul necesită o analiză juridică aprofundată, inclusiv din perspectiva imperativului de nediscriminare a tarifelor de terminare în funcție de originea traficului. De asemenea, o schimbare a sistemului de tarificare în România în afara contextului european poate ridica o serie de provocări practice care ar trebuie analizate foarte concret ca raport între costuri și beneficii. În aceste condiții ANCOM nu își poate asuma la acest moment eliminarea tarifelor de terminare până în anul 2020.

d. Numerotație

37. Respondenții care și-au exprimat poziția cu privire la renunțarea la semnificația geografică a numerotației sunt de acord că evoluția serviciilor de comunicații electronice va face necesar acest pas. Totuși Telekom RC și-a reiterat poziția că, din rațiuni tehnice, renunțarea trebuie realizată gradual și nu înainte de anul 2020, cu luarea în considerare a impactului asupra numărului de urgență 112.

ANCOM va avea în vedere constrângerile semnalate la stabilirea calendarului și modalității în care se va realiza renunțarea la semnificația geografică a numerelor.

38. *Unificarea condițiilor de utilizare a numerotației fixe și mobile trebuie să apară în mod natural, ca răspuns la acțiunea neîngrădită a pieței, așa cum s-a întâmplat cu egalizarea tarifelor cu amănuntul, sau cu tarifarea distinctă în funcție de destinație fix/mobil.*

ANCOM este de acord în principiu cu observația respondentului, însă precizează că dintre cele trei precondiții (necesare pentru unificarea condițiilor de utilizare a numerelor fixe și mobile) enumerate în proiectul strategie, două sunt exogene operatorilor. Prin urmare, intervenția de reglementare pentru stimularea unificării condițiilor de utilizare a numerotației fixe și mobile este necesară pentru a completa evoluțiile naturale la nivelul pieței.

e. Îmbunătățirea proceselor de licențiere

39. *Față de criteriile de îmbunătățire a proceselor de licențiere deja identificate, mai mulți respondenți au propus criterii suplimentare, după cum urmează:*

- *acces în timp util la spectru (de exemplu, banda de 700 MHz în jurul anului 2020);*
- *armonizarea corespunzătoare a spectrului de frecvențe - sprijinirea eforturilor industriei de a identifica, armoniza și securiza benzi suplimentare de spectru mobil pe termen lung, pentru a sprijini inovarea și creșterea, inclusiv 5G;*
- *extinderea licențelor la peste 25 de ani (perioadă suficient de lungă) și încurajarea procesului de reînnoire administrativă, ceea ce ar permite investiții cu un orizont de timp mai mare;*
- *procese de atribuire a frecvențelor radio deschise, eficiente și echitabile, care să prevină discriminarea împotriva jucătorilor existenți și deficitul artificial de spectru;*
- *măsurile pentru distribuirea echitabilă a spectrului de frecvențe între actorii de pe piață menținute și în cazul fuziunilor;*
- *reflectarea intereselor naționale și strategice ale României;*
- *prevenirea discriminării împotriva jucătorilor existenți care au calitatea de autorități contractante, prin decalarea termenului de implementare a televiziunii digitale terestre cauzată de întârzierile intervenite ca urmare a contestării procedurilor de achiziție publică pe baza unei legi a achizițiilor aflată în prezent în schimbare.*

Înțelegând importanța propunerilor și oportunitatea dezbaterii lor într-un demers de analiză strategică pe termen mediu, în care dezbateră poate considera și legislația ca fiind variabilă, ANCOM a solicitat susținerea propunerilor cu argumente obiective și informații bazate pe realitățile concrete ale pieței din România. Având în vedere termenul lung al propunerilor, ANCOM a opinat că ar fi de apreciat analizarea efectelor propunerilor într-o perspectivă dinamică iar nu statică, a impactului asupra pieței și intereselor publice promovabile prin activitatea de gestiune a spectrului. O analiză bazată pe argumente, mai degrabă decât pe enunțuri, ar permite ANCOM o evaluare mai corectă și mai transparentă a oportunității reținerii propunerilor.

În condițiile în care apelul ANCOM a rămas fără răspuns, ANCOM va analiza propunerile formulate exclusiv pe baza enunțurilor respondenților.

Recunoscând în principiu beneficiile accesului în timp util la spectru, calendarul de realizare a accesului „în timp util” nu poate să nu țină cont de circumstanțe specifice naționale, precum lungimea frontierelor cu state nemembre ale UE, utilizările în statele vecine, intensitatea utilizării sau disponibilitatea spectrului în alte benzi de frecvențe etc.

Într-o manieră similară, înțelegând impactul creșterii traficului de internet mobil pe termen lung asupra cererii de spectru a rețelelor mobile terestre, precum și rolul armonizării utilizării benzilor de frecvențe asupra condițiilor de furnizare a serviciilor, trebuie recunoscut faptul că ANCOM este chemată să medieze utilizări concurente la nivelul multor benzi de frecvențe în care cererea potențială este mai mare decât capacitatea de bandă disponibilă. În aceste condiții, ANCOM nu își poate propune să îmbunătățească procesele de licențiere în favoarea spectrului desemnat pentru rețele mobile terestre, fără a ține cont în cel mai înalt grad de evoluția reglementărilor de profil la nivelul Uniunii Europene și UIT.

Duratele limitate în timp ale licențelor și procesele de reînnoire competitive au rolul de a împiedica osificarea/permanentizarea condițiilor de manifestare a concurenței pe o piață în care licența reprezintă o barieră absolută la intrare. De altfel, tendințele de accelerare a progresului tehnologic la nivelul comunicațiilor mobile nu par a recomanda prelungirea duratelor licențelor și cu atât mai puțin reînnoirile administrative.

De asemenea, singurele criterii legale care permit limitarea numărului de licențe în anumite benzi de frecvențe sunt reflectarea justificată a intereselor publice legitime legate de maximizarea beneficiilor utilizatorilor și facilitarea dezvoltării concurenței. Prin urmare, distribuirea spectrului între operatorii existenți, sau ameliorarea deficitului de spectru, nu pot fi criterii legitime pentru limitarea numărului de licențe.

În cuprinsul propunerii de strategie, ANCOM a explicat totodată înțelegerea sa privind impactul fuziunilor/consolidărilor asupra portofoliilor de frecvențe radio: riscul degradării valorii licențelor pentru frecvențe radio, prin retragerea, dacă este cazul, a unor cantități de spectru¹⁵ în caz de consolidare. Așadar, nici nu poate fi vorba de distribuirea spectrului de frecvențe între actorii de pe piață, ca direcție posibilă de urmat în caz de fuziune.

Gestiunea intereselor naționale și strategice ale României legate de utilizarea spectrului radio este realizată în afara proceselor de licențiere aflate în competența ANCOM.

În cele din urmă, referitor la termenul de implementare a obligațiilor de acoperire cu servicii de retransmisii televiziune digitale terestre, ANCOM constată că există un singur furnizor de rețele aflat în această situație, întrucât nu există alte licențe de retransmisii programe audiovizuale care să conțină obligații de acoperire. Prin urmare, nu există terți în raport cu care să poată fi evaluată discriminarea.

40. Un respondent apreciază că interesul relativ scăzut de participare la licitații ar trebui să recomande adaptarea obligațiilor din caietele de sarcini la condițiile economice specifice României. Un furnizor de rețele mobile solicită determinarea tarifelor¹⁶ de o manieră care să încurajeze participarea operatorilor dispuși să investească în extinderea rețelelor și nu în maximizarea veniturilor. În opinia unui alt furnizor de rețele mobile, prețuri de rezervă corecte ar trebui să reflecte mai degrabă costurile de oportunitate pentru potențialii utilizatori, decât rezultatele licitației, iar procedurile de atribuire care să se concentreze mai mult pe identificarea celor mai eficienți utilizatori decât pe maximizarea veniturilor.

¹⁵ de exemplu, care ar putea deveni excedentare față de condițiile inițiale avute în vedere în cadrul procedurii de selecție

¹⁶ N.n. tarifele minime ale blocurilor de frecvențe radio care fac obiectul procedurilor de licențiere

ANCOM apreciază că prețurile de pornire au reflectat de o manieră rezonabilă costurile de oportunitate și condițiile economice specifice din România. Totuși, rezultatele licitațiilor, apropiate de prețurile de pornire, respectiv existența unor blocuri de spectru rămase neadjudicate în unele benzi, arată în mod clar că procesele de licențiere pot fi îmbunătățite.

Creșterea semnificativă a competitivității proceselor de licențiere este de natură să permită o evaluare mai favorabilă a costurilor de oportunitate.

41. *Un respondent solicită posibilitatea efectuării de plăți eșalonate a taxelor de licență. Obligația de a plăti integral taxele de licență cu mult înainte ca drepturile de utilizare să intre în vigoare întârzie investițiile planificate în dezvoltarea rețelelor.*

ANCOM apreciază susținerea respondentului ca sustenabilă, însă trebuie subliniat faptul că natura juridică a taxei de licență o disociază de dreptul de utilizare. ANCOM va analiza propunerea și, în contextul dezbaterilor privind revizuirea cadrului legal, va formula propuneri vizând plata eșalonată a taxelor de licență, inclusiv după intrarea în vigoare a licențelor.

42. *Nu există o strategie pentru transmisiile digitale terestre de programe radio în benzile AM și FM, deși existența unei strategii care să reglementeze emisia în format DRM/DRM+, DAB/DAB+, HD Radio, atât în regim simulcast cât și în regim strict digital, sunt importante.*

ANCOM a elaborat și publicat un chestionar privind oportunitatea organizării în viitorul apropiat a unei proceduri de selecție pentru acordarea licențelor de utilizare a frecvențelor pentru sisteme digitale de radiodifuziune terestră. În prezent analizăm contribuțiile respondenților în vederea fundamentării elementelor definitorii ale funcționării serviciilor T-DAB în banda VHF. Stadiul realizării proiectului face posibilă organizarea unei proceduri de selecție în cursul anului 2017, astfel încât demersul a fost explicat în cadrul direcției de acțiune privind îmbunătățirea proceselor de licențiere.

f. Îmbunătățirea planificării și utilizării spectrului

43. *Un respondent afirmă că posibilitatea utilizării flexibile a spectrului asigură premisele implementării celor mai noi și eficiente tehnologii, interesul comercial fiind de a obține maxim de beneficii.*

Încă din prima rundă de consultare, proiectul de strategie conține angajamentul privind stabilirea de condiții tot mai puțin restrictive în utilizare a spectrului, acolo unde acest lucru este posibil din punct de vedere tehnic, ținând cont de evoluția reglementărilor de profil la nivelul Uniunii Europene și UIT.

44. *Conform unui respondent, măsurile suplimentare de control din partea autorității, care ar conduce la costuri foarte mari pentru industrie, ar trebui evitate. În acest sens, măsurile de control ar trebui să aibă un scop clar iar beneficiile să depășească costurile asociate.*

Costurile acțiunilor de monitorizare și control al utilizării frecvențelor sunt suportate de la bugetul ANCOM, deci nu pot implica în mod direct costuri pentru industrie. În măsura în care operatorii (titularii de licențe) înregistrează indirect costuri asociate acțiunilor de control ale ANCOM (altele decât sancțiunile), trebuie remarcat că propunerea este de creșterea eficacității acțiunilor de monitorizare și control.

45. *Un respondent solicită o reglementare care să nu permită reclamații privind presupusele "radiații" produse de echipamentele radio deoarece de cele mai multe ori aceste reclamații sfârșesc prin deinstalarea echipamentelor de rețea din diverse puncte de prezență, chiar dacă ele au fost instalare și puse în funcțiune cu toate documentele prevăzute de legislația în vigoare și cu respectarea tuturor normelor.*

În opinia ANCOM, dreptul la reclamație nu poate fi îngrădit, iar o reclamație nu poate conduce *per se* la deinstalarea vreunui echipament.

În context, apreciem că, în principiu, poate fi insuficient ca echipamentele de rețea să fie instalate și puse în funcțiune cu respectarea tuturor normelor: echipamentele de rețea ar trebui să respecte toate normele aplicabile și pe toată durata funcționării lor.

46. *Utilizarea MUX-1 doar pentru transmiterea programelor SRTV concomitent cu menținerea Radiocom ca principal carrier pentru broadcastingul terestru, în scopul protejării intereselor strategice ale României.*

Potrivit art. 3.2.1. din Anexa la Hotărârea Guvernului nr. 403/2013¹⁷ - "*Un multiplex digital național din cele 4 se va acorda (...) cu posibilitatea de transmitere a posturilor publice și private de televiziune după 17 iunie 2015 și va trebui să asigure o acoperire în recepție fixă de 90% din populație și 80% din teritoriu la 31 decembrie 2016.*"

Consiliul Național al Audiovizualului stabilește modalitatea de acces a producătorilor de conținut la platforma de retransmisie digitală terestră, prin acordarea licențelor audiovizuale digitale, în conformitate cu legea audiovizualului și în condițiile stabilite de acesta.

g. Stimularea cererii de servicii

47. *Conform unui respondent, penetrarea scăzută a internetului și ritmul scăzut de creștere a penetrării în România față de media UE, demonstrează ineficiența măsurilor anterioare luate de autoritatea de reglementare. Rolul autorității este tocmai de a identifica măsurile de reglementare necesare atragerii investițiilor în infrastructura broadband, cu efect de antrenare în economie.*

Respondentul nu furnizează vreun detaliu sau indiciu privind măsurile anterioare luate de Autoritate, la care se referă. Totuși, încercând să descifrăm opinia formulată, în special care ar putea fi măsurile de reglementare invocate drept răspunzătoare pentru inhibarea conectivității în România, pornim de la realitățile puse în evidență de analiza-diagnostic: dacă în zonele dens populate, penetrarea internetului fix în România (75%) reflectă îndeaproape media UE, decalajul de penetrare în zonele cu densitate mai mică de locuitori s-a menținut semnificativ

¹⁷ ibidem nota 8

(18 puncte procentuale) și în 2015. Pe de altă parte, pe segmentul internetului mobil, creșterile spectaculoase de dată recentă în România nu au fost suficiente pentru reducerea decalajului de penetrare față de media UE: de la un decalaj de 7 puncte procentuale în 2008, am ajuns la un decalaj de 17 puncte procentuale în iunie 2015. Cu alte cuvinte:

- penetrarea scăzută în România (în raport cu media UE) are origini rurale în accesul la internetul fix, și respectiv origini în ansamblu național, pe segmentul internetului mobil;
- aparent contra-intuitiv dată fiind creșterea rapidă a conectivității prin internetul mobil, însă atunci când raportarea se realizează la media UE, ritmul scăzut de creștere a penetrării în România își are originile pe segmentul internetului mobil, unde decalajul față de media UE se accentuează (față de internetul fix, unde decalajul se păstrează);

Prin urmare, cum respondentul citează atât nivelul, cât și ritmul scăzut de creștere a penetrării, ambele prin raportare la media UE, fenomene care conjugate își au originea pe segmentul accesului la internetul mobil, este rezonabil să presupunem că măsurile pretinse ineficiente anterioare luate de Autoritate vizează cu prioritate segmentul internetului mobil, cauza principală a accentuării decalajului. Ori, măsuri anterioare care au afectat direct și în cea mai mare măsură dezvoltarea serviciilor de internet mobil, au fost legate de licențele de frecvențe radio (liberalizarea utilizării benzii de 900 MHz pentru servicii UMTS în 2010, prelungirea temporară a licențelor "GSM" în 2011, și respectiv licențele neutre acordate în 2012). Este totuși greu de crezut că acestea ar fi de fapt măsurile pretinse ineficiente reclamate de respondent, când de fapt principalele efecte simțite au fost accelerarea creșterii acoperirii și conectivității mobile la internet. Alte măsuri cu impact în comunicațiile mobile au fost reducerea cu 70% a tarifelor de terminare apeluri în 2014, însă șansa ca aceasta să se afle între măsurile reclamate de respondent este relativ mică, întrucât principalele efecte simțite au fost legate de creșterea concurenței pe piețele de telefonie mobilă.

În fine, Autoritatea a luat măsuri și pe alte piețe, de exemplu pe piețele de acces la elemente de infrastructuri. Totuși, nu înțelegem cum ar fi putut reglementarea (sau nereglementarea) serviciilor de acces la bucla locală, sau a celor de bit-stream, să conducă la accelerarea ritmului de creștere a conectivității la internetul mobil.

Pe baza acestor considerente, credem că opinia respondentului nu poate fi corectă, indiferent de măsurile de reglementare anterioare ale ANCOM la care s-ar fi referit în fapt.

48. Un respondent afirmă că premisa în măsurile de stimularea cererii de servicii este greșită, iar măsurile pot avea efect de bumerang căci deficitul de cerere are cauze în afara sectorului.

ANCOM a explicat clar că, în ciuda cauzelor exogene sectorului, contribuția sa la stimularea cererii de servicii este necesară și așteptată în direcții conforme cu misiunea și atribuțiile sale.

49. Conform unui respondent, deși penetrarea redusă nu este generată de gradul redus de protecție a consumatorilor, măsurile propuse au ca scop creșterea gradului acestuia. Mai mult, adresează cu precădere consumatorii de servicii mobile, deși numărul de reclamații aferente serviciilor de telefonie mobilă este de 0,0033%, mai mic decât cele privind serviciul de internet fix¹⁸.

¹⁸ Comunicat de presă al ANCOM din data de 03.02.2016, Telefonie mobilă, serviciul reclamat cel mai des la ANCOM în anul 2015

Protecția drepturilor și intereselor utilizatorilor este una din competențele de prim rang în sarcina ANCOM.

Doar pentru a exemplifica din comunicatul de presă citat de respondent, nu numai că numărul de reclamații a crescut cu 19% în 2015 față de 2014, adică într-un ritm mult mai mare decât ritmul de creștere a numărului de utilizatori, ci și reclamațiile vizând serviciile mobile reprezintă 44% din totalul problemelor semnalate în 2015. Oarecum de așteptat, dat fiind raportul între numărul de utilizatori de servicii mobile, raportat la numărul de utilizatori de servicii fixe.

Pentru clarificare, așa cum rezultă din propunerea de strategie, adresarea cu precădere a utilizatorilor de servicii mobile este în primul rând expresia sensibilității ridicate a calității serviciilor mobile la numărul de utilizatori și la traficul realizat de aceștia, incomparabil mai mare față de sensibilitatea echivalentă în cazul serviciilor fixe.

50. *Un respondent semnalează că deși reducerea barierelor la schimbarea furnizorului nu a reprezentat aspect neconcurențial în cadrul ultimei analize de piață, strategia prevede măsuri care să contracareze deficiența.*

Lăsând la o parte faptul că nu este clar la care analiză de piață se referă respondentul, barierele la schimbarea furnizorului sunt identificate ca problemă în analiza diagnostic a propunerii de strategie.

51. *Conform unui respondent, propunerile privind ameliorarea fluidității pieței și creșterea transparenței sunt inconsistente cu reglementările actuale privind drepturile utilizatorilor și nu reprezintă un obiectiv pentru stimularea competiției la nivel de servicii.*

Fără a lua în considerare faptul că observația respondentului nu indică în mod explicit care sunt dispozițiile legale referitoare la drepturile utilizatorilor care ar fi afectate de propunerile privind ameliorarea fluidității pieței și creșterea transparenței, subliniem faptul că propunerile formulate sunt adaptate specificului serviciilor de comunicații electronice și reprezintă un mijloc pentru stimularea concurenței la nivel de servicii, aducând un plus de protecție pentru utilizatori.

52. *Un respondent solicită denominarea în lei a tarifelor tuturor serviciilor de comunicații electronice, începând cu tarifele reglementate de ANCOM și cu prețurile licențelor. Denominarea în Euro transferă riscul valutar către utilizatori, deși există modalități de control a riscului (hedging) și este în dezavantajul utilizatorilor.*

Modul de determinare a tarifelor cu amănuntul în sectorul comunicațiilor electronice intră, cu foarte puțin excepții, în sfera de libertate a furnizorilor.

În ceea ce privește moneda în care sunt exprimate prețurile serviciilor de comunicații electronice pe piața cu amănuntul există toate combinațiile posibile. Astfel, unii furnizori exprimă prețurile în euro, atât în acțiunile de promovare comercială, cât și în cuprinsul contractelor. În același timp, alți furnizori exprimă prețurile în lei, atât în ofertele comerciale, cât și în contracte. De asemenea, există furnizori care promovează serviciile la prețuri în lei, dar în contracte acestea sunt exprimate în euro. În fine, există furnizori care exprimă, în ofertele comerciale și în contracte, prețurile în euro, pentru o parte dintre servicii, în vreme ce pentru alte servicii prețurile sunt exprimate în lei.

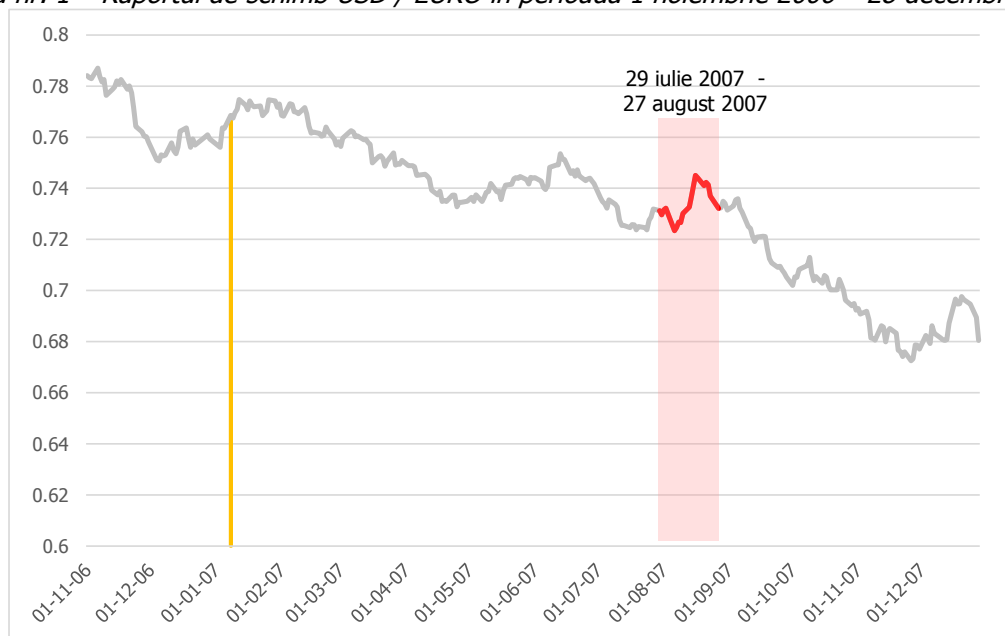
Singura condiție impusă de legislația în vigoare este ca plata pentru serviciile prestate să se realizeze în lei, indiferent în ce monedă sunt exprimate prețurile în ofertele comerciale sau în cuprinsul contractelor¹⁹.

În orice caz, practica de până acum a arătat că înlocuirea monedei în care sunt exprimate prețurile serviciilor de comunicații electronice pe piața cu amănuntul a constituit chiar un pretext pentru creșterea tarifelor aplicabile utilizatorilor finali.

De exemplu, potrivit informațiilor disponibile public, principalii doi furnizori de servicii mobile au schimbat moneda în care sunt exprimate prețurile pentru serviciile pe care le prestează după cum urmează:

- Orange România a anunțat pe 9 noiembrie 2006²⁰ că trece de la tarifarea în USD la cea în EURO în ziua de 8 ianuarie 2007, la cursul de schimb BNR al zilei respective, "cu o exactitate de patru zecimale";
- Vodafone Romania a anunțat pe 28 august 2007²¹ că trece de la tarifarea în USD la cea în EURO în ziua de 1 octombrie 2007 la cursul de schimb de 0,73421 USD pentru 1 EURO, reprezentând media cursurilor BNR pentru euro/lei și dolar/lei, din perioada 29 iulie 2007 – 27 august 2007;

Figura nr. 1 – Raportul de schimb USD / EURO în perioada 1 noiembrie 2006 – 28 decembrie 2007

Sursa: BNR www.bnro.ro

De remarcat totuși că în aceste două cazuri, schimbarea monedei în care sunt exprimate prețurile cu amănuntul s-a produs simbolic, în anul aderării României la Uniunea Europeană, dar pe fondul deprecierei semnificative a USD în raport cu EURO pe termen mediu (a se vedea figura nr. 1 mai sus). Dacă schimbarea s-ar fi produs, de exemplu, un an mai târziu, la cursul

¹⁹ A se vedea art. 3 alin. (1) din Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 4/2005 privind regimul valutar, republicat.

²⁰ <http://www.zf.ro/business-hi-tech/orange-trece-la-tarifarea-in-euro-din-2007-2871635>

²¹ <http://www.mediafax.ro/economic/vodafone-romania-va-trece-la-tarifarea-in-euro-in-loc-de-dolari-la-1-octombrie-893695>

mediu EURO/USD al lunii iulie 2008 (0,6338), tarifele exprimate în euro ar fi fost mai mici cu valori între 14% și 17%.

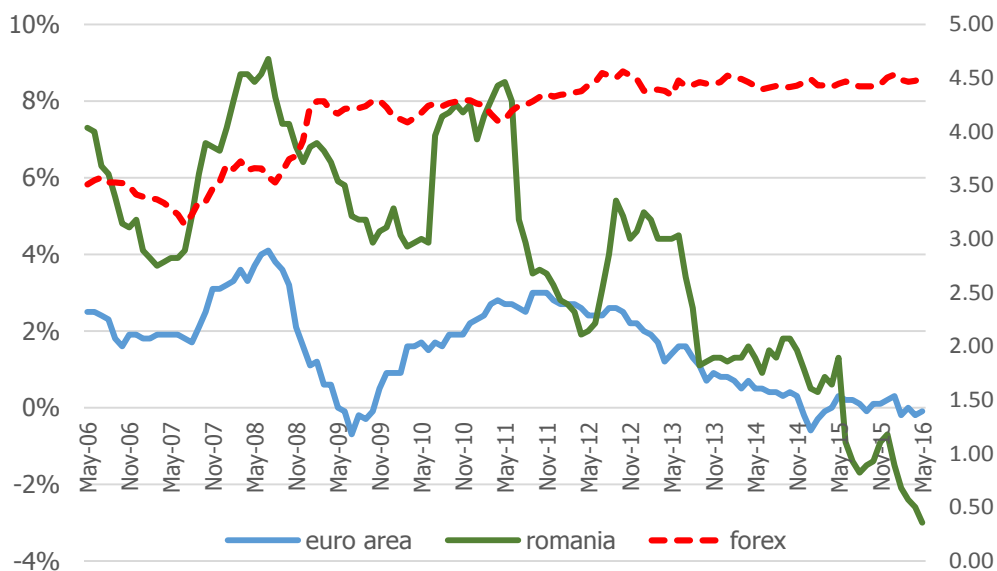
În aceste condiții ANCOM își exprimă rezerva că o eventuală intervenție de reglementare pentru a impune exprimarea prețurilor serviciilor de comunicații electronice pe piața cu amănuntul, în orice situație, în lei ar putea aduce în prezent beneficii reale pentru utilizatorii finali.

În ceea ce privește tarifele cu ridicata primele reglementări tarifare ale Autorității au avut loc în 2004-2005. În condițiile hiper-inflaționiste ale economiei României de la momentul respectiv (rata anualizată a inflației la lei era compusă din 2 cifre), opțiunea de a stabili tarife în euro era singura posibilă. De altfel, conform Eurostat, inflația (HICP²²) în România a coborât pentru prima oară sub 5% în rată anualizată, abia în luna august 2009.

De altfel, opțiunea ANCOM pentru exprimarea în euro a tarifelor unor servicii reglementate a fost justificată și prin prisma stimulării investițiilor (în reflectarea specificului activităților economice ale unui sector dependent de importuri pentru echipamente), fiind totodată o expresie a circumstanțelor pieței din România, caracterizată prin prezența puternică a multinaționalelor care acționează pe mai multe piețe europene.

Sub aspect practic, în condițiile în care tarifele reglementate sunt nominale și includ efectul recunoașterii unei rate nominale a costului mediu ponderat al capitalului, înainte de impozitare, o eventuală exprimare în lei ar implica mai mult decât o simplă denominare. Exprimarea în lei ar necesita automat și revizitarea nivelului costului mediu ponderat al capitalului, pentru eliminarea efectului diferențialului de inflație între zona euro și lei românești.

Figura nr. 2 – rata anualizată a inflației (HICP) și cursul de schimb leu-euro, în ultimii 10 ani

Surse: Eurostat <http://ec.europa.eu/eurostat/inflation-dashboard/#> și BNR www.bnro.ro

²² *engl.* Harmonised Index of Consumer Prices, indicele armonizat al prețurilor de consum, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/HICP_methodology

Ori, așa după cum se poate observa din figura nr. 2 mai sus, cursul de schimb leu-euro (medii lunare) a fost în ultimul deceniu relativ mai stabil, comparativ cu diferențialul de inflație între zona euro și leul românesc.

În aceste condiții, și date fiind și tendințele conjuncturale deflaționiste ale cele două valute, în special deflația pronunțată a leului, apreciem că și în eventualitatea în care ar fi necesară exprimarea în lei a tarifelor reglementate începând de mâine, minimizarea oportunităților de arbitraj asociate modificării valutei ar genera provocări insurmontabile și cu efecte impredictibile.

Mai mult, dacă adăugăm în ecuație și stabilitatea cursului de schimb leu-euro în ultimii 5 ani²³, rezultă că modificarea din euro în lei a valutei în care sunt exprimate o serie de tarife reglementate nu poate fi justificată în mod obiectiv pe seama riscului de curs de schimb valutar. Din contră, raportul dintre inflația în România și deprecierea monedei naționale în fața euro în ultimii 5 – 7 ani arată o creștere indirectă a competitivității prețurilor constante exprimate în euro, devenite mai accesibile față de prețurile constante exprimate în lei.

Având în vedere argumentele prezentate, ANCOM apreciază că stabilirea în euro a tarifelor unor servicii reglementate aduce un plus de competitivitate pieței din România.

53. Un respondent solicită interzicerea comercializării de telefoane/dispozitive codate, situație ce ar asigura deplinătatea uzufructului și ar reduce costurile operatorilor cu codarea telefoanelor. Blocarea în rețea a telefonului cumpărat în cadrul unui contract pe 1 sau 2 ani nu este necesară.

Înțelegând necesitatea și rațiunea de ordin practic din propunerea respondentului, deși ANCOM a mai avut inițiative în acest sens, din motive legate de competențele ANCOM, acestea nu s-au putut materializa. Totuși, perspectivele de evoluție și magnitudinea problemelor vor fi investigate în contextul viitoarei modificări a cadrului legislativ, din perspectiva maximizării beneficiilor utilizatorilor.

54. Conform unui respondent, contractele cu durata de doi ani oferite de operatorii din România sunt preponderente și stimulative, însă limitează libertatea de mișcare a utilizatorilor finali.

Deși suntem de acord că un contract pe doi ani limitează, mai mult decât un contract pe doi ani, posibilitatea utilizatorilor de schimbare a furnizorului, însă din perspectiva caracterului "stimulativ", legislația nu prevede că unele nu pot fi mai stimulative decât celelalte. În plus, faptul că unele oferte sunt mai "stimulative" poate satisface mai bine nevoile unor segmente de utilizatori.

Comentarii referitoare la perioada de probă

55. Mai mulți respondenți au reiterat o serie de argumente prezentate în prima rundă de consultare, referitoare la rolul subvenției pentru terminal în alegerea ofertei, prejudiciile pe care le-ar aduce

²³ În ultimii 5 ani, cursul de schimb mediu lunar al leului românesc în raport cu euro raportat de BNR a evoluat în următorii parametrii: 4,24 în iulie 2011; 4,52 în iunie 2016; 4,24 minim, 4,56 maxim în octombrie 2012; 4,40 media; 4,42 mediana.

o perioadă de probă, complicațiile operaționale, posibilitatea de comportament abuziv din partea utilizatorilor etc.

ANCOM a analizat argumentele prezentate cu privire la acest subiect în prima rundă de consultare și a explicat modificări asupra condițiilor în care s-ar putea aplica perioada de probă.

56. Un respondent apreciază că introducerea posibilității de a compara în mod gratuit serviciile furnizorilor, respectiv reducerea barierelor la schimbarea furnizorului, nu va contribui la reducerea deficitului de cerere dat de factori exogeni sectorului.

ANCOM este de acord că o eventuală perioadă de probă ar putea contribui în mică măsură la reducerea deficitului de cerere datorat factorilor exogeni sectorului. Cu toate acestea, o perioadă de probă ar putea contribui la reducerea barierelor la schimbarea furnizorului, bariere ridicate pe fondul lipsei de transparență și a asimetriei de informații între cerere și ofertă în ceea ce privește acoperirea reală cu servicii. Cu alte cuvinte, într-un exemplu simplificat, utilizatorul care constată că, deși primește asigurări privind un anumit nivel de acoperire într-o localitate identificată, inclusiv prin intermediul hărții de acoperire a operatorului, ar fi îndreptățit să renunțe la contractul de servicii cu executare succesivă în primele X luni, dacă utilizând serviciile constată nu poate beneficia de promisiunea făcută de operator la semnarea contractului.

Prin urmare, chiar dacă nu tratează factori exogeni sectorului, o perioadă de probă are vocația să contribuie indirect la dezvoltarea cererii de servicii, prin remedierea unor probleme endogene sectorului. A se vedea de asemenea răspunsul ANCOM la pct. 48 de mai sus.

57. Un furnizor de rețele mobile menționează că a pus la dispoziție opțiunea de a testa dacă serviciile furnizate în aria în care își desfășoară activitatea clienții întrunesc criteriile de calitate dorite, prin instituirea posibilității de activare a oricărui plan tarifar din oferta comercială cu perioadă minimă obligatorie de doar o lună calendaristică. Ulterior expirării acestui termen, contractul poate fi reziliat oricând iar utilizatorul are opțiunea de a migra către orice alt tip de contracte sau ofertă, în cazul în care calitatea serviciilor îl mulțumește.

Respondentul prezintă și mijloacele de protecție necesare în situația rezilierii în timpul perioadei de probă: despăgubirea pentru costurile de activare a serviciului, costuri curier/agent, lipsa echipamentului terminal furnizat de operator, posibilitatea activării ofertelor promoționale ulterior încheierii perioadei de probă, asigurarea plății serviciilor utilizate în perioada de probă.

Odată cu evaluarea proporționalității introducerii perioadei de probă, ANCOM este deschisă să analizeze și să preia design-urile unor scheme care au fost dezvoltate pe baze voluntare de operatori și care, trecând totodată proba practică, furnizează soluții eficiente pentru utilizatori și operatori.

58. Un furnizor de rețele mobile își exprimă acordul cu privire la impactul pozitiv al transparenței suplimentare privind calitatea serviciilor asupra dezvoltării concurenței. Astfel, operatorul apreciază drept benefice măsurile de creșterea transparenței (indicatorii de calitate, hărți de acoperire rezultate din măsurători), însă opinează totodată că transparența trebuie să vizeze nu numai monitorizarea vitezelor și a acoperirii, ci și măsura în care utilizatorii pot beneficia în mod efectiv de parametrii declarați.

ANCOM apreciază contribuția respondentului drept binevenită. Tocmai în sensul asigurării transparenței cu privire la măsura în care utilizatorii pot beneficia în mod efectiv de parametrii declarați, Autoritatea intenționează să exploateze sinergiile dintre o versiunea îmbunătățită de Netograf și hărțile interactive de acoperire.

59. *Mai mulți respondenți au formulat o serie de propuneri privind aspecte de detaliu care ar trebui avute în vedere cu ocazia realizării hărților interactive de acoperire: mecanisme de verificare, modalități de încorporare a rezultatelor măsurătorilor realizate de utilizatori, îmbunătățirea Netograf etc.*

Nu este locul unei strategii pe termen mediu să furnizeze răspunsuri la asemenea elemente de detaliu. Cu toate acestea, clarificarea unor elemente de natura cele menționate de respondenți este necesară în design-ul proiectului.

60. *Un respondent susține simplificarea operațiunilor la portarea numerelor, chiar eliminarea taxelor de portare între operatori.*

Propunerea de strategie conține deja elemente în sensul celor propuse de respondent.

61. *Un respondent a sugerat implicarea ANCOM în procesele legate de clauzele abuzive din contractele de abonament la servicii de comunicații electronice, în exercitarea atribuțiilor art. 6 alin. 2 din OUG nr. 22/2009, acțiunile ANCOM fiind complementare cu cele ale ANPC.*

Atribuțiile deținute de Autoritate, în temeiul art. 6 alin. 2 din OUG nr. 22/2009, în domeniul promovării cu titlu general a intereselor utilizatorilor finali, sunt exercitate, în opinia noastră, prin diversele măsuri luate de Autoritate în domeniul protecției utilizatorilor.

Pe de altă parte, aspectele punctuale legate de existența unor posibile clauze abuzive în contractele încheiate între furnizorii de servicii de comunicații electronice și consumatori sunt reglementate prin legislația din domeniul protecției consumatorilor, mai precis prin Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori, care indică Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor (ANPC) ca fiind autoritatea competentă să verifice respectarea prevederilor acestui act normativ.

Prin urmare, opinăm că "implicarea" în demersurile/acțiunile referitoare la clauzele abuzive, desfășurate de ANPC, ar putea consta în oferirea unui punct de vedere de specialitate din partea ANCOM (dată fiind și existența unui protocol de colaborare între ANCOM și ANPC), însă o astfel de intervenție ar necesita primirea unei solicitări în acest sens din partea ANPC sau, în cazul unui proces pe rolul instanțelor de judecată, din partea acestora din urmă.

h. Cerințe de acoperire în licențele de utilizare a frecvențelor radio

62. *Un respondent opinează că deschiderea accesului la infrastructura fixă existentă ar fi un mijloc mult mai eficient pentru atingerea obiectivelor Agendei Digitale, decât impunerea de obligații de acoperire prin licențe.*

ANCOM nu împărtășește această opinie și reiterează că, în condițiile în care primul obiectiv specific al Agendei Digitale pentru România prevede ca acoperirea cu rețele de bandă largă la puncte fixe să ajungă la 100% din populație la nivelul anului 2020, constatările din analiza diagnostic (a se vedea tabelul nr. 1)²⁴, arată că la finalul anului 2014, rețelele fixe continuau să lipsească din peste 3400 localități, privând de acces la internet la puncte fixe un număr de peste 250.000 de gospodării.

63. Conform contribuției unui respondent, cerințele de acoperire ar trebui corelate cu diminuarea costurilor administrative pentru utilizarea spectrului.

Practica din România și din celelalte state europene este că cerințele se asociază unor noi licențe, independent de existența și magnitudinea unor tarife pentru utilizarea spectrului.

64. Gratuitatea utilizării legăturilor MW ar reflecta latura socială a extinderii accesului la servicii.

Legăturile radio punct la punct în domeniul microundelor sunt utilizate de furnizori de rețele publice, precum și de alți operatori care le utilizează pentru uz propriu, pentru o multitudine de scopuri, iar nu de persoane fizice susceptibile de asistență socială.

65. Un respondent susține că ANCOM ar trebui să sprijine operatorii în relația cu autoritățile locale, având în vedere dificultățile de ordin birocratic în procesul de autorizare.

ANCOM sprijină operatorii în relația cu autoritățile locale prin campanii de informare și prin alte inițiative specifice, după caz. De asemenea, transpunerea Directivei nr. 61/2014 are vocația să reducă birocrăția în procesul de autorizare.

i. Extinderea acoperirii rețelelor prin diminuarea TUS

66. Un respondent este de părere că măsura trebuie adoptată cât mai repede, având în vedere scăderea veniturilor în contextul creșterii cantității de spectru utilizate.

ANCOM va analiza variantele în care un mecanism eficient pentru asigurarea contribuției TUS²⁵ la realizarea obiectivelor Planului Național de Dezvoltare a Infrastructurii NGN poate fi compatibil cu regulile privind ajutoarele de stat.

67. Conform unui respondent, ANCOM nu ar trebui să încurajeze limitarea finanțării investițiilor în piloni/stâlpi prin mecanismul "TUS pentru investiții".

În principiu, având în vedere cantitățile de spectru radio în benzile 800 MHz și 900 MHz puse la dispoziție de ANCOM, precum și numărul și distribuția teritorială a stațiilor de bază, acest mecanism ar trebui să permită finanțarea investițiilor în piloni, stâlpi, infrastructură pasivă în general, numai pentru deservirea localităților neacoperite cu niciun fel de rețea de comunicații și care se află în circumstanțe geografice excepționale.

²⁴ preluate din analiza pe piețele de acces la element de infrastructură

²⁵ TUS – tarif de utilizare a spectrului

j. Beneficiile neutralității rețelelor

68. *Regulile privind internetul deschis ar trebui să contribuie la stimularea inovației și investiției în noi infrastructuri de rețea și să respecte opțiunea consumatorului, recunoscând beneficiile pe care gestionarea traficului le aduce utilizatorilor și asigurând flexibilitatea și libertatea contractuală, astfel încât să fie posibilă dezvoltarea unor servicii inovative complementare accesului la internet și diversitatea produselor și serviciilor.*

Regulamentul privind internetul deschis²⁶ recunoaște și protejează dreptul utilizatorilor finali de a accesa și distribui informații și conținut, de a utiliza și de a pune la dispoziție aplicații și servicii și de a folosi echipamente terminale la alegere, indiferent de locația utilizatorului final sau a furnizorului, ori de locul, originea ori destinația informațiilor, conținutului, aplicațiilor sau serviciilor, prin intermediul serviciului lor de acces la internet, asigurând astfel premisele unui internet deschis pentru utilizatorii finali.

Ghidul BEREC privind implementarea de către autoritățile de reglementare a prevederilor referitoare la neutralitatea internetului în Europa²⁷ urmărește principiile, criteriile și regulile stabilite de Regulamentul privind internetul deschis și nu stabilește reguli noi în ceea ce privește neutralitatea internetului, fiind o foaie de parcurs pentru autorități în demersul lor de verificare a modului în care furnizorii implementează prevederile Regulamentului.

69. *O serie de respondenți formulează comentarii și propuneri privind implementarea internetului deschis. Între comentariile formulate în acest spirit, menționăm:*

- *dispoziții deosebit de prescriptive de implementare a regulilor privind internetul deschis ar putea fi contraproductive și pot fi riscante pentru dezvoltare și inovație;*
- *limitarea sau restricționarea capacității de a oferi servicii cu tarife zero ar priva utilizatorii de tarife avantajoase și ar crea incertitudine juridică în ce privește coerența între Regulamentul privind internetul deschis și Ghidul de implementare;*
- *cerințele detaliate de informare ar trebui să se aplice numai contractelor nou încheiate; serviciile specializate sunt relevante numai prin raportare la efectele asupra serviciilor de acces internet, care pot fi limitate și prin urmare nu este necesar să fie specificate cerințe privind furnizarea acestora;*

Ghidul BEREC este în curs de elaborare. Totuși, pentru a răspunde contribuțiilor primite, în opinia ANCOM, garantarea neutralității rețelelor și a internetului deschis reprezintă condiții esențiale pentru realizarea inovației și totodată cele mai potrivite instrumente pentru susținerea dezvoltării serviciilor inovative, inclusiv în mediul online. În context, maniera optimă de evaluare a impactului concurențial și de stabilire a tratamentului de reglementare al practicilor de discriminare prin preț, inclusiv a practicilor de tipul „tarife zero”, este de la caz la caz, *ex-post*. De asemenea, asigurarea transparenței cu privire la calitatea serviciilor de acces internet este recunoscută ca având un rol crucial în procesul de asigurare a neutralității rețelelor.

²⁶ [Regulament nr. 2120/2015](#) al Parlamentului și al Consiliului de stabilire a unor măsuri privind accesul la internetul deschis și de modificare a Directivei 2002/22/CE privind serviciul universal și drepturile utilizatorilor cu privire la rețelele și serviciile electronice de comunicații și a Regulamentului (UE) nr. 531/2012 privind roamingul în rețelele publice de comunicații mobile în interiorul Uniunii, denumit în continuare Regulamentul privind internetul deschis

²⁷ Denumit în continuare Ghidul BEREC

În cele din urmă, în opinia ANCOM, colaborarea strânsă în cadrul BEREC reprezintă o condiție esențială pentru evitarea fragmentării regulilor neutralității de-a lungul frontierelor naționale, situație care ar putea contribui nu numai la creșterea costurilor tranzacționale în mediul online, dar ar putea prejudicia avântul serviciilor digitale pe piața unică pe termen lung.

70. Clarificarea definiției și criteriilor de măsurare/estimare a vitezelor specificate la art. 4 din Regulamentul UE 2120/2015 este prioritară.

Aspectul semnalat excedează nivelul de detaliu al unui demers de analiză strategică. În orice caz, o decizie ANCOM va stabili criteriile menționate de respondent.

71. Doi respondenți consideră oportună analizarea și evaluarea de către ANCOM a formelor de manifestare și magnitudinea unor practici precum degradarea serviciilor, obstrucționarea sau încetinirea traficului între rețele, esențiale pentru menținerea unui internet deschis.

ANCOM apreciază drept bine-venite contribuțiile respondenților.

72. Trei respondenți asociază problematica refuzului de peering cu alți operatori naționali în contextul Ghidului BEREC, astfel:

- poate fi o practică pentru obstrucționarea sau încetinirea traficului între rețele, întrucât efectul este creșterea latenței;
- prejudiciază experiența utilizatorilor de internet și ar trebui tratat cu prioritate și justificată prin prisma dispozițiilor Ghidului BEREC art. 1(6);
- utilizatorii din alte rețele ar beneficia de acces limitat sau afectat la o multitudine de aplicații într-o anumită rețea.

ANCOM apreciază că, în forma actuală, Ghidul BEREC permite, sub rezerva îndeplinirii unor condiții, analizarea de către Autoritate a relațiilor de peering.

73. Un respondent consideră necesare și susține măsurile de asigurare a transparenței calității serviciilor de acces la internet, cu luarea în considerare a observațiilor industriei, inclusiv pentru dezvoltarea funcționalităților Netograf.

ANCOM apreciază drept bine-venită recunoașterea de către respondent a rolului Netograf ca instrument de asigurare a transparenței în ce privește calitatea serviciilor de acces internet.

74. Doi respondenți formulează o serie de constatări și propuneri de îmbunătățire a funcționalităților Netograf, privind localizarea terminalelor, identificarea tehnologiei folosite (2G/3G/4G) și a tipului de dispozitiv folosit (fix/mobil), privind calcularea numărului de utilizatori unici, privind mecanismul concret de măsurare, etc.

Problematicile semnalate transcend nivelul de detaliu al prezentului exercițiu de analiză strategică, însă analiza, evaluarea și fundamentarea lor vor fi realizate în contextul dezvoltării funcționalităților Netograf.

k. Accesul la internet, un serviciu universal

75. *Un respondent apreciază că serviciul universal nu este instrumentul potrivit pentru a asigura conectivitate în bandă largă pentru toți cetățenii: în zonele în care piața liberă nu poate susține dezvoltarea rețelelor de comunicații prin mijloace proprii, costurile asociate obiectivului conectivității universale nu ar trebui transferate sectorului, ci ar trebui finanțate din fonduri publice.*

ANCOM recunoaște la justa valoare contribuția respondentului, iar analiza oportunității includerii serviciilor în bandă largă în sfera serviciului universal va evalua și oportunitatea utilizării fondurilor publice.

76. *Cum nu viteza foarte mare crește PIB-ul ci penetrarea, introducerea accesului de bandă largă în sfera serviciului universal însoțită de măsuri pentru creșterea adopției ar putea accelera utilizarea internetului, premisă pentru creștere economică.*

Recunoașterea efectului de antrenare pe care creșterea conectivității o poate aduce bunăstării generale și creșterii economice, poate potența oportunitatea utilizării fondurilor publice pentru scopuri de serviciu universal.

l. Reziliența, securitatea rețelelor și serviciilor

77. *Doi furnizori de rețele recunosc că problemele legate de disponibilitatea serviciilor de alimentare cu curent electric prejudiciază reziliența serviciilor de comunicații electronice pe care le furnizează și afirmă că au fost nevoiți să realizeze investiții semnificative pentru compensarea ineficienței sau nivelurilor calitative nesatisfăcătoare la care pot cumpăra energie electrică. În opinia lor, soluția optimă este dată de îmbunătățirea nivelurilor calitative din contractele de furnizare energie electrică.*

Între alternativele pe care le va analiza pentru creșterea rezilienței serviciilor de comunicații electronice, ANCOM se va concentra pe asigurarea unui echilibru între creșterea nivelurilor calitative din contractele de furnizare energie electrică pentru furnizorii de rețele de comunicații electronice, pe de o parte, și alimentarea automată a echipamentelor din surse de rezervă, pe de altă parte.

78. *Un respondent consideră că ar fi oportune campanii de informare și de conștientizare a riscurilor asociate utilizării internetului, precum și publicarea unui set de cerințe minime în utilizarea internetului, pentru a minimiza impactul atacurilor cibernetice.*

ANCOM consideră propunerea bine-venită, apreciind că asigurarea în rândul utilizatorilor a unor niveluri superioare de înțelegere a riscurilor în mediul on-line poate contribui la reducerea impactului unor atacuri cibernetice.